

Nr 110.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1938 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående yrkesinspektionens organisation m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkterna 28, 29, 33 och 34) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1938/39 såsom förslagsanslag beräkna

dels till Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar 1,760,000 kronor,

dels till Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader 180,000 kronor,

dels till Yrkesinspektionen: Avlöningar 500,000 kronor,

dels ock till Yrkesinspektionen: Omkostnader 195,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 231, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 12 mars 1938, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordade personalförteckningar för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas den ena från och med den 1 juli till och med den 31 december 1938 och den andra från och med den 1 januari 1939,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas under budgetåret 1938/39,

dels till Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1,722,400 kronor,

dels till Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 180,000 kronor,

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för yrkesinspektionen, att tillämpas från och med den 1 januari 1939,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas under budgetåret 1938/39,

dels till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 481.000 kronor,

dels ock till Yrkesinspektionen: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 281, inom första kammaren av herr *H. Sten m. fl.* samt den andra, nr 420, inom andra kammaren

av herr *N. V. Sandström m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 231 måtte besluta att placera skogs- och flottledsinspektören i lönegraden B 28 och dennes ordinarie assistent i lönegraden B 21,

dels ock en inom första kammaren av herr *K. Wistrand* väckt motion, nr 297, vari hemställt, att riksdagen måtte i avvaktan å den av departementschefen bebådade allmänna översynen av arbetarskyddslagstiftningen avslå den i proposition nr 231 föreslagna utvidgningen av yrkesinspektionen utöver vad beträffar dess centrala organisation, ävensom besluta att i stället för sekreteraretjänsten å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå uppföra en byrådirektörstjänst samt å ämbetsverkets stat upptaga medel för avlönande på denna byrå av en amanuens med administrativ kompetens.

I fråga om de skäl, motionärerna anført till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 281 och 297.

Behovet av en omorganisation.

Av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga, vilka antagit benämningen 1937 års *arbetarskyddskommitté*, hava den 30 december 1937 avgivit betänkande med förslag till effektivisering av yrkesinspektionen (statens off. utredn. 1937: 52). I detta betänkande, vilket varit föremål för sedvanlig remissbehandling, föreslås dels åtskilliga ändringar i arbetarskyddslagstiftningen, dels ock en utbyggnad av yrkesinspektionens organisation i syfte att öka inspektionens effektivitet.

Förslagen till lagändringar hava av Kungl. Maj:t framlagts i propositionen nr 265, vilken hänskjutits till andra lagutskottets behandling.

I nu förevarande proposition (nr 231) behandlas de sakkunnigas förslag, i vad det avser organisatoriska förändringar. Rörande behovet av en effektivare yrkesinspektion har *föredragande departementschefen* därvid anført följande.

Det torde icke kunna råda något tvivel därom, att yrkesinspektionen i vårt land för närvarande lider av åtskilliga brister samt att en effektivisering av densamma är starkt av behovet påkallad, om den på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter. Enligt min mening torde på arbetarskyddets område åtskilliga förbättringar stå att vinna redan genom vissa ändringar i arbetarskyddslagen. De förslag till ändringar i sagda lag, som framlagts av 1937 års arbetarskyddskommitté, avhandlar jag i annat sammanhang. Jag vill emellertid framhålla, att frågan om lagstiftningsåtgärder till främjande av ett förbättrat arbetarskydd icke därmed synes mig tillfredsställande löst. Vid en av mig planerad allmän översyn av gällande arbetarskyddslagstiftning avser jag att låta lagbestämmelserna i ämnet bliva föremål för en omprövning av bland annat nu berörda synpunkt.

Bland de lagändringar, som av de sakkunniga föreslagits och av mig tillstyrkts, åsyfta vissa ett främjande av den i första hand på arbetsgivarna och arbetarna ankommande säkerhetstjänsten. Ehuru på detta område statsmakternas möjligheter att påverka utvecklingen äro jämförelsevis begränsade, synes det mig böra här betonas, att åtgärder i nu berörda avse-

ende äro av synnerlig vikt för det praktiska arbetarskyddets utveckling och effektivitet. Såväl arbetsgivare som arbetare hava här ett område, där genom rationell samverkan betydelsefulla resultat kunna uppnås. Det är mig angeläget att understryka, hurusom ett ökat intresse för säkerhetstjänstens främjande på arbetsplatserna knappast lär kunna vinnas annorledes än genom en målmedveten upplysningsverksamhet och klokt lagd propaganda för åtgärder i syfte att uppnå förbättrad arbetshygien och effektiva skyddsanordningar. Statens organ kunna härvid medverka i råd och dåd. Och alldeles särskilt bör man från chefsmyndighetens och yrkesinspektionens sida kräva oavslätlig uppmärksamhet för vikten av formfri samverkan med de lokala organen för säkerhetstjänsten.

I detta syfte, liksom över huvud för uppnående av en effektiv tillsyn är det emellertid nödvändigt att avsevärt utbygga yrkesinspektionen. I nuvarande läge äro åtgärder av denna innebörd otvivelaktigt att anse såsom de mest angelägna bidragen från statsmakternas sida för att skapa förutsättningar för det väsentligen förbättrade arbetarskydd, varav ett klart dokumenterat behov föreligger.

Medan yrkesinspektionens verksamhet hittills varit huvudsakligen inriktad på förekommande av olycksfall, har jämförelsevis litet åtgjorts till förhindrande av ohälsa. Därest det förslag om tillskapande av ett statens institut för folkhälsan, vilket förelagts årets riksdag och enligt vilket vid institutet skulle inrättas en särskild avdelning för yrkeshygien, bifalles, torde ett betydelsefullt steg vara taget till avhjälpande av de brister på det hygieniska området, som för närvarande vidlåda arbetarskyddet.

Därefter har departementschefen till närmare behandling upptagit vissa förslag till omläggning av yrkesinspektionens organisation, på sätt framgår av det följande.

Yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Uppdraget att vara yrkesinspektionens chefsmyndighet har från och med den 1 januari 1938 överflyttats från socialstyrelsen till riksförsäkringsanstalten. I samband därmed har byrån för arbetarskyddsärenden överflyttats till sistnämnda ämbetsverk.

De sakkunniga föreslå nu, att den tekniska personalen å denna byrå dels utökas med en överingenjör (B 29), en förste byråingenjör (B 26) och en extra ordinarie byråingenjör, dels ock minskas med en byråassistent (B 26) och en teknisk amanuens ävensom ett kontorsbiträde (B 4), motsvarande nuvarande personal å arbetsskyddsbyråns sjöfartsavdelning, vilken förut-sattes överflyttad till kommerskollegium.

Vid sidan härav föreslå de sakkunniga en förstärkning av den juridiskt och medicinskt utbildade personalen ävensom av biträdespersonalen. Slutligen förordas, att till chefsmyndighetens förfogande ställes ett årligt anslag för verkställande av specialundersökningar å arbetarskyddets område.

Efter redogörelse för de i denna del avgivna yttrandena (prop. sid. 19—24) yttrar *departementschefen* härutinnan bland annat följande.

Därest yrkesinspektionen skall kunna effektivt fullgöra sina uppgifter, är det givetvis nödvändigt, att inspektionens chefsmyndighet är utrustad på sådant sätt, att den har möjlighet att med kraft leda verksamheten och utöva

överinseendet över de lokala organen. Den av de sakkunniga verkställda utredningen har övertygat mig om att för närvarande sådan möjlighet icke finnes och att detta främst har sin grund i otillräckliga tekniska arbetskrafter. Jag är därför i likhet med de sakkunniga av den uppfattningen, att den tekniska personalen å arbetarskyddsbyrån måste avsevärt förstärkas. Till vad de sakkunniga i berörda hänseende föreslagit kan jag i huvudsak ansluta mig. Med hänsyn till vad lönenämnden uttalat i ämnet vill jag emellertid förorda, att i stället för den ifrågasatta överingenjörstjänsten i lönegraden B 29 inrättas en byrådirektörstjänst i lönegraden B 28. Vidare föreslår jag den jämkningen, att den av de sakkunniga ifrågasatte icke ordinarie byråingenjören placeras såsom byråingenjör å extra stat i lönegraden B 21. I övrigt tillstyrker jag sakkunnigförslaget. Enligt min mening bör således den tekniska personalen förstärkas med 1 ordinarie byrådirektör i lönegraden B 28, 1 ordinarie förste byråingenjör i lönegraden B 26 och 1 byråingenjör å extra stat i lönegraden B 21. Jag utgår härvid från att den sålunda förstärkta personalen skall kunna medhinna även det merarbete, som må bliva en följd av de av mig förordade lagändringarna. I detta sammanhang anser jag mig böra framhålla, att det bistånd, som byrån lär kunna påräkna från den yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan, torde komma att i vissa avseenden icke oväsentligt underlätta den tekniska personalens arbete.

Med anledning av den ifrågasatta överflyttningen till kommerskollegium av arbetarskyddsbyråns avdelning för sjöfartsärenden får jag hänvisa till att chefen för handelsdepartementet vid anmälan denna dag av frågorna om anslag till kommerskollegium och statens elektriska inspektion (prop. nr 238) efter samråd med mig förordar sagda överflyttning att genomföras från och med den 1 juli 1938. I samband därmed skulle de nuvarande tjänsterna å sjöfartsavdelningen — 1 byråassistent i lönegraden B 26, 1 amanuens och 1 kontorsbiträde i lönegraden B 4 — överföras till kommerskollegium, därvid emellertid byråassistenten skulle betecknas byrådirektör. I nämnda proposition förordas vidare, att överinseendet över den av underinspektörerna utövade tillsynen över stuveriarbetet vid lastning och lossning av fartyg samt utarbetandet av statistisk rörande olycksfall i sjömans- och stuveriyrkena fortfarande böra ankomma på yrkesinspektionens chefsmyndighet. Därvid har förutsatts, att byråassistenten (byrådirektören) skulle efter överflyttningen förordnas till specialinspektör för nämnda tillsynsarbete inom riksförsäkringsanstalten. Vid bifall till detta förslag skulle alltså sjöfartsavdelningen inom arbetarskyddsbyrån komma att försvinna.

Vad härefter angår den juridiskt utbildade personalen å arbetarskyddsbyrån, anser jag mig icke nu kunna biträda förslaget om sekreterartjänstens ombildning till en byrådirektörstjänst. Mot en dylik åtgärd talar dels den omständigheten att befattningen så nyligen uppflyttats från lönegraden B 24 till lönegraden B 26, dels ock det förhållandet att man för närvarande saknar möjlighet att bedöma i vad mån hans arbete framdeles kommer att ökas. Även om i vissa avseenden en ökning kommer att inträda, så kan denna ökning — såsom ock de sakkunniga påpekat — förutses delvis uppvägas av en minskning på andra områden. Bland annat torde överflyttningen av sjöfartsavdelningen till kommerskollegium medföra en viss lättnad i sekreterarens arbetsböda. Jag förordar alltså, att sekreterartjänsten bibehålles i lönegraden B 26.

Däremot förordar jag, i anslutning till de sakkunnigas förslag, att den nuvarande amanuensstjänsten ersättes med en notarietjänst i lönegraden B 21.

Vad beträffar behovet av en läkare å arbetarskyddsbyrån, torde detta trots tillkomsten av statens institut för folkhälsan förefinnas, framför allt

emedan hygienisk kontroll bör kunna utövas på arbetsplatserna. Läkaren torde alltså böra få till huvudsaklig uppgift att i viss omfattning företaga inspektionsresor till arbetsplatserna — särskilt arbetsplatser inom sådana yrken, där risken för uppkomsten av ohälsa i arbetet är stor — men därjämte att i löpande ärenden av medicinsk natur tjänstgöra såsom sakkunnig åt chefsmyndigheten. I betraktande av det intima samarbete, som bör äga rum mellan chefsmyndigheten och institutet för folkhälsan, torde det emellertid icke vara nödvändigt, att läkaren å arbetarskyddsbyrån ägnar hela sin arbetstid åt byrån. Vid sådant förhållande synes han icke böra inplaceras i lönesystemet utan i stället avlönas med ett årligt, av Kungl. Maj:t bestämt arvode. Detta arvode läser lämpligen kunna beräknas till 5,000 kronor, å vilket belopp dyrtidstillägg icke bör utgå. Jag räknar med att det skall bliva möjligt att för ett dylikt arvode förvärva en väl kvalificerad kraft, som kan åtaga sig regelbunden tjänstgöring inom anstalten och som också är villig att för anstaltens räkning företaga erforderliga tjänsteresor.

Den utökning av chefsmyndighetens arbetsuppgifter och tekniskt skolade arbetskrafter, som av mig förordats, betingar enligt min mening även en förstärkning av byråns biträdespersonal. Jag hemställer därför, att å byrån måtte nyinrättas en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst i 4:e lönegraden och en extra ordinarie skrivbiträdestjänst i 2:a lönegraden. Samtidigt tillstyrker jag, att den nuvarande extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningen överföres å ordinarie stat med placering i lönegraden B 4.

Vad angår kravet på anvisande av ett särskilt anslag för vissa specialundersökningar å arbetarskyddets område, anser jag mig icke kunna förorda detsamma. Jag hänvisar till att erforderliga undersökningar av ifrågavarande slag i stor utsträckning torde kunna verkställas å den yrkeshygieniska avdelningen av statens institut för folkhälsan samt att man, i den mån så ej kan ske, torde kunna räkna med att arbetsgivare och arbetare framdeles liksom hittills skola lämna sin medverkan.

Enligt departementschefens förslag skulle alltså personalen å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå efter genomförandet av de föreslagna förändringarna bliva följande:

a) Tjänstemän å ordinarie stat: 1 byråchef (B 30), 1 byrådirektör (B 28), 1 förste byråingenjör (B 26), 1 sekreterare (B 26), 1 förste byråingenjör (B 24), 1 byråingenjör (B 21), 1 notarie (B 21), 1 kansliskrivare (B 11), 1 kanslibitråde (B 7) och 1 kontorsbiträde (B 4).

b) Tjänsteman å extra stat: 1 byråingenjör (B 21).

c) Extra ordinarie tjänstemän: 1 amanuens, 1 kontorsbiträde och 1 skrivbiträde. Därtill skulle komma en läkare med ett arvode av 5,000 kronor för år.

Frånsett överflyttningen till kommerskollegium av arbetarskyddsbyråns sjöfartsavdelning skulle personaländringarna å byrån — liksom de organisatoriska förändringar, vilka i det följande förordas beträffande yrkesinspektionen — genomföras först från och med ingången av nästa kalenderår.

Den allmänna yrkesinspektionen.

För utövande av tillsynstjänsten i allmänhet är riket för närvarande indelat i nio yrkesinspektionsdistrikt. Personalen utgöres av 9 yrkesinspektörer (B 28), 9 yrkesinspektörsassistenter (B 21) och 18 yrkesunderinspektörer

(B 16), samtliga å ordinarie stat, ävensom 2 yrkesinspektörsassistenter och 9 kontorsbiträden såsom extra ordinarie befattningshavare.

Å varje distrikt tjänstgöra 1 yrkesinspektör, minst 1 yrkesinspektörsassistent samt i regel 2 yrkesunderinspektörer och 1 kontorsbiträde. Utöver denna personal tjänstgöra med placering i de mest arbetstyngda distrikten i regel 2 extra ordinarie befattningshavare med ingenjörsutbildning.

De sakkunniga föreslå en ökning av antalet inspektionsdistrikt från 9 till 11 med Luleå och Borås såsom nya stationsorter och framlägga i samband därmed förslag till ny distriktsindelning.

Vidare föreslå de sakkunniga, att ett visst antal yrkesinspektörsassistenter uppflyttas från lönegraden B 21 till B 24 samt att assistenttiteln utbytes mot titeln distriktsingenjör respektive förste distriktsingenjör. Härjämte föreslås yrkesunderinspektörerna uppflyttade från lönegraden B 16 till B 18 med titeln distriktsinspektör.

Enligt de sakkunnigas mening bör såsom norm för inspektionsverksamheten gälla, att arbetsställen med fler än 9 arbetare samt mindre arbetsställen med stor olycksfalls- eller hälsorisk besökas för inspektion en gång om året och övriga arbetsställen minst en gång vart annat år. Tillsyn å arbetsställen med minst 10 arbetare borde, såvitt det gäller industriella företag, i allmänhet utövas av ingenjörsutbildad personal. Med utgångspunkt härifrån och med ledning av yrkesinspektionens uppgifter rörande antalet arbetsställen hava de sakkunniga uppskattat behovet av tekniskt utbildad personal på sätt framgår av följande sammanställning.

Distrikt	P e r s o n a l b e h o v			
	Yrkesinspektör	Förste distriktsingenjör	Distriktsingenjörer	Distriktsinspektörer
1:a distriktet	1	1	3	3
2:a »	1	1	1	3
3:e »	1	1	1	3
4:e »	1	1	1	3
5:e »	1	1	3	5
6:e »	1	1	1	3
7:e »	1	1	1	3
8:e »	1	1	1	3
9:e »	1	1	1	2
10:e »	1	1	—	2
11:e »	1	1	—	2
	Summa 11	11	13	32

Därutöver hava de sakkunniga räknat med ytterligare 4 befattningshavare med ingenjörsutbildning, därav två såsom extra ordinarie och två såsom extra. Av distriktsinspektörerna förutsattes likaledes en del erhålla extra ordinarie anställning. Kontorspersonalen föreslås samtidigt utökad med 11 kanslibiträden i lönegraden B 7 och 2 extra ordinarie kontorsbiträden i 4:e lönegraden.

Beträffande de över sakkunnigförslaget i denna del avgivna *yttrandena* får utskottet hänvisa till propositionen, sid. 36—39.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Vad först angår distriktsindelningen för den allmänna yrkesinspektionen, är jag ense med de sakkunniga därom, att det nuvarande indelningssättet bör i princip bibehållas men att en ökning av distriktens antal från nio till elva bör äga rum. Det framlagda förslaget till distriktsindelning synes mig även i stort sett ändamålsenligt. Då det liksom hittills torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de särskilda distriktens omfattning, synes mig emellertid definitiv ståndpunkt till förslaget rörande den närmare utformningen av distriktsindelningen icke behöva tagas i detta sammanhang.

Mot de sakkunnigas förslag rörande stationsorterna hava riktats vissa anmärkningar, därvid bland annat föreslagits, att Vänersborg skulle i stället för Borås bliva stationsort för det ifrågasatta Västergötlandsdistriktet samt att Umeå och ej Luleå skulle bliva stationsort för det nya elfte distriktet. Frågan om stationsorterna kan givetvis slutgiltigt ordnas, först sedan distriktsindelningen fastställts. Ej heller denna fråga bör därför nu definitivt prövas. Någon anledning att räkna med större avvikelser från de sakkunnigas förslag i nu berörda hänseende läser emellertid icke föreligga.

Beträffande de särskilda befattningshavarnas löneplacering och benämningar biträder jag de sakkunnigas förslag om bibehållande av yrkesinspektörstjänsterna i lönegraden B 28.

Med hänsyn till de betydande rekryteringssvårigheter, som yppat sig med avseende å yrkesinspektörsassistenttjänsterna, anser jag det vidare i likhet med de sakkunniga nödvändigt, att assistenterna erhålla förbättrade avlöningsvillkor. Jag tillstyrker därför förslaget om uppdelning av assistentbefattningarna i två lönegrupper, därav den ena med placering i lönegraden B 24 och den andra med placering i lönegraden B 21. I överensstämmelse med förslaget förordar jag även, att vederbörande befattningshavare hädanefter benämnas förste distriktsingenjörer respektive distriktsingenjörer.

Oenkligen torde vissa skäl kunna anföras även till stöd för förslaget att uppflytta yrkesunderinspektörstjänsterna från lönegraden B 16 till högre lönegrad. Frågan härom synes emellertid böra upptagas till prövning i samband med den allmänna granskning av de statliga befattningarnas lönegrads placering, vilken är avsedd att inom en nära framtid äga rum. Med hänsyn härtill anser jag, att befattningarna tillsvidare böra kvarstå i nuvarande lönegrad. Då den ifrågasatta benämningen å dessa tjänster synes mig mindre lämplig, får jag vidare i likhet med riksförsäkringsanstalten förorda, att någon förändring med avseende å underinspektörernas benämning icke vidtages.

Med avseende å biträdespersonalen tillstyrker jag, att i stället för de nuvarande extra ordinarie kontorsbiträdestjänsterna inrättas dels ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegraden B 4, dels ock extra ordinarie skrivbiträdestjänster i 2:a lönegraden.

Vidkommande härefter frågan om behovet av personal för den allmänna inspektionstjänsten möta givetvis stora svårigheter att någorlunda exakt uppskatta detsamma. Mot det sätt, varpå de sakkunniga gått till väga vid beräkningen av behovet, har jag emellertid i huvudsak icke något att erinra. Med anledning av de anmärkningar, som riktats mot den norm för inspektionsverksamheten, som av de sakkunniga tillämpats, vill jag framhålla, att vid bedömande av inspektionsbehovet för varje särskilt arbetsställe givetvis icke antalet arbetare vid arbetsstället kan få tillmätas avgörande betydelse. Detta hindrar emellertid icke, att det kan vara berättigat att vid uppskattningen av den för tillsynen erforderliga personalen på sätt de sakkunniga gjort ställa inspektionsbehovet i en viss relation till arbetsplatsernas storlek.

Då jag i likhet med de sakkunniga räknar med 11 distrikt, följer därav att jag liksom dessa även räknar med 11 yrkesinspektörstjänster.

Även antalet befattningar såsom förste distriktsingenjör respektive distriktsingenjör uppskattar jag i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag.

Lika med de sakkunniga beräknar jag vidare antalet underinspektörstjänster — av de sakkunniga benämnda distriktsinspektörstjänster — till 32. Dock synes mig antalet ordinarie underinspektörer icke behöva beräknas till i genomsnitt mer än två för varje distrikt. Jag anser därför, att av ifrågasvarande tjänster blott 22 böra upptagas såsom ordinarie och de övriga 10 såsom extra ordinarie.

Vad biträdespersonalen beträffar, har man enligt min mening att räkna med 1 ordinarie kontorsbiträdestjänst för varje distrikt, alltså sammanlagt 11 kontorsbiträdestjänster i lönegraden B 4. Härutöver torde erfordras 11 extra ordinarie skrivbiträdestjänster.

Vid bifall till vad sålunda förordats skulle personalbeståndet för den allmänna yrkesinspektionen bliva följande:

a) Tjänstemän å ordinarie stat: 11 yrkesinspektörer (B 28), 11 förste distriktsingenjörer (B 24), 13 distriktsingenjörer (B 21), 22 underinspektörer (B 16) och 11 kontorsbiträden (B 4).

b) Extra ordinarie tjänstemän: 2 distriktsingenjörer, 10 underinspektörer och 11 skrivbiträden.

c) Extra tjänstemän: 2 aspiranter till distriktsingenjörstjänst.

Den kvinnliga yrkesinspektionen.

Den kvinnliga yrkesinspektionen består *för närvarande* av en yrkesinspektör (B 26), två yrkesinspektörisassistenters (B 18) och ett extra ordinarie kanslibitråde i 7:e lönegraden. Dessutom tjänstgör under någon del av året en extra befattningshavare. Samtliga äro stationerade i Stockholm, och någon distriktsindelning finnes icke för ifrågasvarande inspektion.

Till belysande av den kvinnliga inspektionens nuvarande arbetsuppgifter hava de sakkunniga anfört bland annat följande.

Den kvinnliga inspektionens huvuduppgift vore att öva tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad beträffande sådant arbete, vartill kvinnor användes. Enligt 22 § av instruktionen för yrkesinspektionen hade yrkesinspektörerna dessutom att verka för förbättring av de kvinnliga arbetarnas levnadsförhållanden, såsom beträffande kost och bostad samt hälso- och sjukvård, ävensom för utvecklande bland dem av spar-, understöds- och försäkringsväsen samt utbildnings- och studiearbete. Denna föreskrift följdes väl numera ej strängt efter ordalydelsen, men den kvinnliga inspektionens befattningshavare måste dock allttjämt i stor utsträckning syssla med rådgivning i vissa sociala frågor, som rörde kvinnors användande i arbete.

Genom den kvinnliga inspektionens kontroll fritoges i allmänhet icke övriga tillsynsorgan från sina skyldigheter i fråga om sådant arbete. I viss utsträckning förekomme det likväl, att så skedde. Bland annat hade det med chefsmyndighetens godkännande inom flertalet inspektionsdistrikt utbildat sig en praxis att till den kvinnliga inspektionen helt överlämna vissa mindre arbetsställen, där övervägande kvinnlig arbetskraft användes och där de tek-

niska problemen vore av enklaste slag. Arbetsställe, varmed så förfarits, bleve föremål för yrkesinspektörs uppmärksamhet endast om detta särskilt påkallades av befattningshavare inom den kvinnliga inspektionen. Samma anordning — som hade till syfte att förekomma dubbelinspektion och minska arbetsbördan på distrikten — tillämpades i stor utsträckning även med avseende å restauranger.

För att kunna utnyttja alla yrkesinspektionens arbetskrafter på bästa möjliga sätt hava *de sakkunniga* förordat, att en arbetsfördelning mellan den allmänna och den kvinnliga inspektionen genomföres i något större utsträckning än hittills. I sådant hänseende föreslås, att — med fritagande i huvudsak av övriga tillsynsorgan — till den kvinnliga inspektionen överlämnas tillsynen å sömnadsindustrin och restaurangerna ävensom kontrollen över förhållanden rörande arbetstid och minderårigas användande i arbete inom den kvinnliga inspektionens tillsynsområde. Såsom konsekvens härav ifrågasätta *de sakkunniga* en mindre justering av 23 § arbetarskyddslagen.

Med utgångspunkt härifrån föreslå *de sakkunniga*, att den kvinnliga inspektionskåren utökas med 5 befattningshavare under bibehållande väsentligen av gällande centrala organisation, därvid emellertid försöksvis en befattningshavare borde placeras i vardera av landets två största industristäder, Malmö och Göteborg. Av de nya befattningshavarna borde tre vara yrkesinspektriser i lönegraden B 24 och två extra yrkesinspektrisassistenter i 18:e lönegraden. Därjämte borde en av de nuvarande yrkesinspektrisassistentbefattningarna uppflyttas från lönegraden B 18 till B 21. Slutligen föreslås, att det nuvarande extra ordinarie kanslibiträdet överföres å ordinarie stat samt att ett extra ordinarie kontorsbiträde nyanställes.

Två av *de sakkunniga* hava reserverat sig mot förslaget, i vad detsamma avser den kvinnliga yrkesinspektionen. En av reservanterna anser, att all inspektionspersonal — såväl manlig som kvinnlig — bör till lämpligt antal placeras på de olika distrikten och vara underställd distriktschefen. Den andra reservanten förordar ett bibehållande i huvudsak av nuvarande organisationsform men med ett mindre antal befattningshavare än vad sakkunnigmajoriteten föreslagit.

Vid *remissbehandlingen* av sakkunnigförslaget (prop. sid. 46—48) hava ett flertal myndigheter och sammanslutningar i anslutning till den förra reservationen förordat, att den kvinnliga inspektionen skulle inordnas i den allmänna inspektionen.

Departementschefen har för egen del yttrat följande:

Av den lämnade redogörelsen framgår, att den kvinnliga yrkesinspektionen — delvis på grund av uttryckliga beslut av chefsmyndigheten, delvis ock med stöd allenast av den praxis, som utbildat sig i ämnet — efter hand fått övertaga den huvudsakliga tillsynen beträffande vissa slag av arbetsplatser, där kontrollen tidigare jämsides utövats av den allmänna och den kvinnliga inspektionen. *De sakkunniga* föreslå nu, att man skulle ytterligare något utvidga den kvinnliga inspektionens arbetsområde i syfte att därmed åvägabringa en viss minskning i den allmänna inspektionens åligganden och samtidigt förhindra onödigt dubbelarbete.

Med anledning av de anmärkningar, som från flera håll riktats mot dessa

förslag, anser jag mig böra framhålla, att jag icke är av den uppfattningen, att ett genomförande av detsamma skulle medföra någon mera genomgripande omläggning av den kvinnliga inspektionen eller beröva denna inspektion dess nuvarande karaktär av specialinspektion med huvudsakligen sociala uppgifter. Med hänsyn härtill och då förslaget synes mig ändamålsenligt, får jag i princip ansluta mig till detsamma. Jag vill i detta sammanhang erinra, att jag vid remiss till lagrådet av förut omnämnda förslag till ändringar i arbetarskyddslagen förordat den jämkning i 23 § nämnda lag, som av de sakkunniga ifrågasatts.

I vilken utsträckning och på vilket sätt, en överflyttning av tillsynsuppgifter lämpligen bör ske, torde närmare få bedömas av yrkesinspektionens chefsmyndighet, på vilken det bör ankomma att utfärda erforderliga anvisningar i ämnet.

Vad angår antalet av de befattningshavare, som behövas för den kvinnliga inspektionsverksamheten, har detsamma — fränsett biträdespersonalen — av de sakkunniga uppskattats till åtta, medan den nuvarande personalen blott omfattar tre befattningshavare. För min del är jag icke beredd att nu tillstyrka en så betydande personalförstärkning utan föreslår, att inspektionspersonalen tills vidare utökas till fem befattningshavare.

Med hänsyn till de särskilda uppgifter, som tillkomma och även framgent böra åvila den kvinnliga yrkesinspektionen, är jag av den uppfattningen att inspektionens befattningshavare alltjämt böra sammanhållas såsom en självständig kår under egen ledning och alltså icke inordnas under den allmänna inspektionen. Jag ansluter mig således i denna del till sakkunnigmajoritetens och riksförsäkringsanstaltens ståndpunkt.

Lika med de sakkunniga finner jag vidare, att en decentralisering av den kvinnliga inspektionsverksamheten bör kunna medföra betydande fördelar. Enligt min mening bör därför riket för den kvinnliga inspektionens del indelas i fyra distrikt, nämligen ett östligt med stationsort i Stockholm, ett sydligt med stationsort i Malmö, ett västligt med stationsort i Göteborg och ett nordligt med stationsort i Sundsvall eller Härnösand. Det östra distriktet torde böra förestås av yrkesinspektrisen samt vart och ett av de övriga distrikten av en distriktsinspektris. Yrkesinspektrisen, vilken liksom hittills bör vara placerad i lönegraden B 26, skulle närmast under chefsmyndigheten hava ansvaret för och ledningen av inspektionsverksamheten i hela riket. För distriktsinspektriserna, som alltså böra sortera direkt under yrkesinspektrisen, föreslår jag en placering i lönegraden B 22. Då det här framlagda förslaget om distriktsindelning tills vidare endast bör hava karaktär av en försöksanordning, förordar jag, att distriktsinspektrisbefattningarna uppföras å extra stat. Hos yrkesinspektrisen bör vidare tjänstgöra en yrkesinspektrisassistent med placering i lönegraden B 18.

Mot de sakkunnigas förslag, att det hos yrkesinspektrisen tjänstgörande extra ordinarie kanslibiträdet överföres till ordinarie stat har jag icke något att erinra. Däremot saknas, med den av mig föreslagna anordningen, skäl att därutöver anställa ytterligare biträdespersonal. Jag vill i detta sammanhang tillfoga, att jag utgår från att distriktsinspektriserna i sådana städer, som utgöra stationsorter för den allmänna yrkesinspektionen, skola — i den mån så låter sig göra — få för skrivgöromål och liknande arbete disponera den biträdespersonal, som finnes anställd för den allmänna inspektionens behov.

Då enligt mitt förslag antalet yrkesinspektrisassistenter skulle minskas från två till en, torde en yrkesinspektrisassistentbefattning få uppföras å övergångsstat. Enär det är att antaga, att åtminstone en av de nuvarande assistenterna skall erhålla befattning såsom distriktsinspektris, lärers sagda

förhållande icke komma att medföra någon nämnvärd kostnadsökning för statsverket.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså för den kvinnliga yrkesinspektionen upptagas följande befattningar:

- a) Tjänstemän å ordinarie stat: 1 yrkesinspektris (B 26), 1 yrkesinspektrisassistent (B 18) och 1 kanslibitråde (B 7).
- b) Tjänsteman å övergångsstat: 1 yrkesinspektrisassistent (B 18).
- c) Tjänstemän å extra stat: 3 distriktsinspektriser (B 22).

Skogs- och flottledsinspektionen.

För tillsyn å efterlevnaden av skogshärbärgeslagen och lagen om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna tillsattes enligt beslut av 1919 års riksdag en specialinspektör inom yrkesinspektionen. Denne inspektör, som numera benämnes skogs- och flottledsinspektör och är placerad i lönegraden B 27, har inom sitt verksamhetsområde att jämväl i huvudsak fullgöra de uppgifter, som eljest ankomma på yrkesinspektör. Till skogs- och flottledsinspektörens hjälp äro anställda dels en ordinarie assistent med placering i lönegraden B 20 och ett ordinarie kontorsbiträde i lönegraden B 4, dels ock vissa icke ordinarie befattningshavare, däribland en biträdande assistent med sex månaders årlig tjänstgöring.

De sakkunniga förorda, att skogs- och flottledsinspektören under benämningen skogsinspektör erhåller samma tjänsteställning som yrkesinspektörerna och att helårsassistenten vid skogs- och flottledsinspektionen i lönehänseende jämställs med distriktsingenjör inom den allmänna yrkesinspektionen.

Departementschefen har för sin del erinrat, att frågan om löne reglering för skogs- och flottledsinspektionens arbetskrafter helt nyligen (1937 års riksdag) varit föremål för statsmakternas prövning, därvid de krav på löneförbättring, som nu framförts av de sakkunniga, avvisats. Med hänsyn härtill och då några nya skäl för bifall till förslagen icke anförts, anser sig departementschefen förhindrad att biträda de sakkunnigas förslag. Tillräcklig anledning att ändra skogs- och flottledsinspektörens tjänstetitel synes honom icke heller föreligga. Departementschefen räknar alltså med att personalförhållandena vid skogs- och flottledsinspektionen i allo lämnas orubbade.

Riksförsäkringsanstaltens avlönings- och omkostnadsanslag.

Beträffande riksförsäkringsanstaltens personalbestånd föreslås, fränsett arbetarskyddsbyrån, att å ordinarie stat uppföras 30 icke-ordinarie befattningar, nämligen 1 ledamot och byrådirektör i lönegraden B 28, 1 aktuarie, 1 byråingenjör och 3 notarier i lönegraden B 21, 1 kansliskrivare i lönegraden B 11, 8 kanslibiträden i lönegraden B 7 och 15 kontorsbiträden i lönegraden B 4.

Omorganisationen av arbetarskyddsbyrån medför vidare beträffande den ordinarie personalen *dels* från och med den 1 juli 1938 en minskning med 1 byråassistent (B 26) och 1 kontorsbiträde (B 4) på grund av sjöfartsavdelningens överflyttning till kommerskollegium, *dels ock* från och med den 1 januari 1939 en ökning med 1 byrådirektör (B 28), 1 förste byråingenjör (B 26), 1 notarie (B 21) och 1 kontorsbiträde (B 4).

Vidare föreslås inrättande av 3 sekreteraretjänster å extra stat i lönegraden B 24 med placering å första och andra skaderegleringsbyrån samt byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden. Dessutom tillkommer från och med den 1 januari 1939 å arbetarskyddsbyrån en byråingenjör å extra stat i lönegraden B 21.

Vid bifall till vad Kungl. Maj:t sålunda och i övrigt förordad skulle riks försäkringsanstaltens avlöningsanslag komma att höjas från 1,562,000 kronor till 1,722,400 kronor. Omkostnadsanslaget föreslås samtidigt höjt från 143,700 kronor till 180,000 kronor.

En utförlig redogörelse för nu berörda förhållanden återfinnes i propositionen, sid. 56—67.

Yrkesinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag.

Yrkesinspektionens avlöningsanslag är i gällande riksstat upptaget till 358,400 kronor. Den föreslagna omorganisationen från och med den 1 januari 1939 medför en ökning av ifrågavarande anslag till 476,000 kronor. Omkostnadsanslaget föreslås tillika höjt från 143,000 kronor till 200,000 kronor.

En detaljerad redogörelse för berörda förhållanden återfinnes i propositionen, sid. 68—71.

Utskottet.

I likhet med föredragande departementschefen anser utskottet en effektivisering av yrkesinspektionen av behovet påkallad. Till de riktlinjer, som av departementschefen för sådant ändamål uppdragits i organisatoriskt hänseende, kan utskottet ock i allt väsentligt ansluta sig.

Utskottet tillstyrker sålunda i första hand, att yrkesinspektionens chefsmyndighet förstärkes på sätt Kungl. Maj:t föreslagit. Däremot anser sig utskottet icke kunna biträda det i motionen I: 297 framförda yrkandet om ytterligare förstärkning av den juridiska personalen å riks försäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå, då enligt utskottets förmenande tillräcklig erfarenhet om arbetets omfattning därstädes ännu icke föreligger.

Kungl. Maj:ts förslag rörande den lokala yrkesinspektionen anser sig utskottet likaledes kunna godtaga, ehuru utskottet i likhet med åtskilliga hörda myndigheter och sammanslutningar funnit vissa skäl tala för ett inordnande av den kvinnliga yrkesinspektionen i den allmänna. Utskottet kan icke dela den i motionen I: 297 uttalade uppfattningen, att med en omorganisation av den lokala yrkesinspektionen bör anstå, till dess resultatet av den i proposi-

tionen bebådade allmänna översynen av arbetarskyddslagstiftningen föreligger. Utskottet avstyrker alltså ifrågavarande motion jämväl i denna del.

Vad härefter angår skogs- och flottledsinspektionen, har i motionerna I: 281 och II: 420 yrkats uppflyttning i lönegrad av skogs- och flottledsinspektören från B 27 till B 28 och av dennes ordinarie assistent från B 20 till B 21. Utskottet vill icke bestrida, att skäl kunna anföras för att i lönehänseende jämställa ifrågavarande befattningshavare med yrkesinspektör respektive distriktsingenjör inom den allmänna yrkesinspektionen. Då emellertid förevarande spörsmål så sent som år 1937 varit föremål för riksdagens prövning samt utskottet förutsätter, att de i motionerna anförda synpunkterna vederbörligen beaktas vid den allmänna översyn av de civila statstjänstemännens lönegradsplacering, som inom den närmaste framtiden avses komma till stånd, anser sig utskottet icke kunna för närvarande tillstyrka bifall till de i ämnet väckta motionerna.

Kungl. Maj:ts förslag i här ej särskilt avhandlade delar har icke heller givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda får utskottet därför hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Wistrands samt herrar Stens m. fl. och Sandströms m. fl. motioner (I: 297 och 281 samt II: 420) må

I) godkänna följande personalförteckning för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas från och med den 1 juli till och med den 31 december 1938:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlösningsreglementet		—
5 byråchefer		B 30
3 ledamöter och byrådirektörer		B 28
1 förste aktuarie		B 26
1 sekreterare		B 26
1 förste aktuarie		B 24
3 förste byråingenjörer		B 24
4 sekreterare		B 24
9 aktuarier		B 21
4 byråingenjörer		B 21
11 notarier		B 21
15 kontorsskrivare		B 15
1 kassör		B 14
1 materialförvaltare		B 14
9 kansliskrivare		B 11
1 förste expeditionsvakt		B 7

Statsutskottets utlåtande Nr 110.

Befattning	Lönegrad
33 kanslibiträden	B 7
6 expeditionsvakter	B 5
90 kontorsbiträden	B 4.

Tjänstemän å extra stat.

1 förste byråingenjör	B 24
3 sekreterare	B 24
1 aktuarie	B 21
1 byråingenjör	B 21
2 notarier	B 21;

II) godkänna följande personalförteckning för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas från och med den 1 januari 1939:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
------------	----------

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
5 byråchefer	B 30
3 ledamöter och byrådirektörer	B 28
1 byrådirektör	B 28
1 förste aktuarie	B 26
1 förste byråingenjör	B 26
1 sekreterare	B 26
1 förste aktuarie	B 24
3 förste byråingenjörer	B 24
4 sekreterare	B 24
9 aktuarier	B 21
4 byråingenjörer	B 21
12 notarier	B 21
15 kontorsskrivare	B 15
1 kassör	B 14
1 materialförvaltare	B 14
9 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
33 kanslibiträden	B 7
6 expeditionsvakter	B 5
91 kontorsbiträden	B 4

Tjänstemän å extra stat.

1 förste byråingenjör	B 24
3 sekreterare	B 24
1 aktuarie	B 21
2 byråingenjörer	B 21
2 notarier	B 21;

III) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas under budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.		Lönegrad
Befattning		
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	848,000
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	62,800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	26,600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal: a. Grundavlöningar m. m. kronor 600,000 b. Avlöningsförhöjningar, m. m., <i>förslagsvis</i> ..	»	75,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	110,000
Summa förslagsanslag kronor		1,722,400;

IV) till *Riksförsäkringsanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 1,722,400 kronor;

V) till *Riksförsäkringsanstalten*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 180,000 kronor;

VI) godkänna följande personalförteckning för yrkesinspektionen, att tillämpas från och med den 1 januari 1939:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning		
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>		
11 yrkesinspektörer		B 28
1 skogs- och flottledsinspektör		B 27
1 yrkesinspektris		B 26
11 förste distriktsingenjörer		B 24
13 distriktsingenjörer		B 21
1 assistent		B 20
1 yrkesinspektrisassistent		B 18
22 underinspektörer		B 16
1 kanslibitråde		B 7
12 kontorsbiträden		B 4
<i>Tjänsteman å övergångsstat.</i>		
1 yrkesinspektrisassistent		B 18
<i>Tjänstemän å extra stat.</i>		
3 distriktsinspektriser		B 22;

VII) godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas under budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.		Lönegrad
Befattning		
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 385,500	
2. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 2,900	
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	» 9,800	
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. kronor 64,800		
b. Avlöningsförhöjningar, m. m., <i>förslagsvis</i>	» 8,000	» 72,800
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		» 10,000
	Summa förslagsanslag kronor 481,000;	

VIII) till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 481,000 kronor;

IX) till Yrkesinspektionen: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

Stockholm den 26 april 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Nilsson* i Fredriksfält, *Larsson* i Varberg, *Nisser*, *von Heland*, *Bäcklund* och *Bäckström*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson*, *Ward*, *Lindberg* i Umeå, *Isacsson*, *Danielsson*, *Olsson* i Staxång och *Hansson* i Rubbestad.